

112
D. 4. 77/10

Hefter Adam

GOSPODOV DAN
PASTIRSKI LIST
KNEZOŠKOFA KRŠKEGA
DR. ADAMA HEFTERJA
1938

252.1

51739

I 11307

D. 5. III. 1938 Moh. dinstba.

Natisnila Mohorjeva tiskarna (Fran Milavec) v Celju.

† Adam,

po božjem usmiljenju in milosti knezoškof krški,
želi
vsem vernikom svoje škofije mir, milosti in
blagoslov v Jezusu Kristusu, Gospodu našem.

I. Tretja božja zapoved.

Predragi v Gospodu! Tretja božja zapoved se glasi: »Posvečuj Gospodov dan.« V svetem pismu stare zaveze se takole glasi: »Spominjaj se, da posvečuješ sobotni dan.«¹ Sobota ali sabat pomeni počitek. V šestih dneh je naredil Bog nebo in zemljo in vse, kar je v njih, sedmi dan pa je počival. Zato je blagoslovil Bog sobotni dan in ga je posvetil.² Izraelci so obhajali sobotni dan kot Gospodov dan. V novem zakonu pa praznujemo že izza apostolskih časov nedeljo kot Gospodov dan, ker je Jezus na nedeljo od mrtvih vstal.³ Že v prvih krščanskih časih so apostoli in

Kratice pomenijo: Rim[ski] kat[ekizem], Avstr[ijski] kat[ekizem], C[odex] I[uris] C[anonic].

¹ 2 Moz 20, 8.

² 2 Moz 20, 11.

³ Prim. Avstr. kat., III. z.

pozneje naši sveti očetje (papeži) vpeljali še druge praznike v spomin odrešeniških skrivnosti v počeščenje Matere božje, apostolov in svetnikov. In tako imamo danes poleg praznikov, ki se vedno obhajajo le na nedeljo, kakor na primer velika noč in binkošti, še devet drugih cerkveno zapovedanih praznikov. To res ni preveliko število! Tudi ti dnevi služijo božji časti, tudi ti dnevi so dnevi Gospodovi, ki vežejo vernega kristjana prav tako kakor vsaka nedelja.⁴

Gospodov dan moramo posvečevati tako, da opuščamo hlapčevska dela in iščemo božji mir. Na ta dan naj počivajo vsa hlapčevska dela, kolikor niso potrebna, kakor na primer vsakdanja hišna opravila, ki se morajo opravljati. Izjeme dovoli cerkev iz upravičenega razloga. Hlapčevska dela so tista, ki jih opravljamo s telesnimi močmi in so v korist telesu, na primer delo na polju, v delavnicah in tovarnah. O vseh teh opravilih pravi sveto pismo: »Šest dni delaj in opravljaj svoj posel, sedmi dan pa je Bogu v čast dan počitka.«⁵

Z zapovedjo, da opravljamo svoja dela ob delavnikih, zaukazuje Gospod, naj ničesar ne preložimo na nedeljo, kar lahko opravimo ob delavnikih, da ne bi delo odvrčalo našega duha

⁴ Prim. Rim. kat. III. 4, 19.

⁵ 2. Moz 20, 9. — Rim. kat. III, 4, 20. — CIC can. 1248.

od božje službe in svetega opravila. To velja na primer o kupovanju pri trgovcih, kar se lahko med tednom oskrbi, razen če izredne razmere tega ne dopustijo. Tako omogočimo tudi trgovcu in njegovim nastavljenecem, da morejo obhajati nedeljo. Nujna potreba dovoli seveda tudi tu izjeme.

Z opuščanjem hlapčevskega dela pa Gospodovega dne še nismo primerno obhajali. Nedeljski počitek naj bo počivanje duše v Bogu: Ta dan se spet spomnimo svojega večnega cilja in spet prav spoznamo smisel svojega življenja, da moramo z besedo in dejanjem Bogu služiti in ga priznavati za našega edinega Gospoda. To naše odkritosrčno priznanje Boga se v najpopolnejši meri pokaže in uresniči v zunanji daritvi. V novi zavezi je taka zunanja daritev sveta maša. Iz ust matere Cerkve govori Gospod: »Bodi ob nedeljah in zapovedanih praznikih pobožno pri sveti maši.«

Pri darovanju vzame duhovnik darove, kruh in vino, in jih daruje živemu in pravemu Bogu. Navzoči verniki pa naj pri sveti maši sodarujejo. S kruhom in vinom, ki sta sad trdega dela, daruje človek tudi svoje delo, da, celó svoje življenje, ki ga z delom ohranjuje. Pri spremenjenju se daruje Kristus sam, odet v podobe človeških darov, svojemu nebeškemu Očetu v odrešenje sveta.

Jezus Kristus je edini »srednik med Bogom in človekom«,⁶ Jagnje božje, ki edino odjemlje grehe sveta. Božji blagoslov, ki prihaja po taki skupni daritvi na Gospodov dan, je bogat in zelo velik. »Kjer sta dva ali so trije v mojem imenu zbrani, sem jaz sredi med njimi,«⁷ pravi Gospod. Kdor pa misli, da sme sveto daritev brez pravega in važnega razloga opustiti in meni, da lahko gre namesto tega na kak lep sprehod ali na izlet v planine, kjer v prosti naravi sam zase moli in občuduje Boga, ta se zelo moti. Verniku je strogo zapovedano, da se udeleži nedeljske svete maše.

Nadalje imajo verniki ob Gospodovih dneh še priložnost, da slišijo božjo besedo, da prejmejo najsvetejši zakrament in da tako še bolj utrdijo in poglobijo božji mir v svojih dušah. Na ta način je nedelja in praznik šele dan duhovnega oddiha, pravega počivanja v Bogu in za nas veselo zagotovilo, da bomo enkrat našli zaželjeni večni mir pri Bogu. Šele tako posvečena nedelja postane zares ne samo vir duševnega miru in veselja, marveč zaradi tega šele prav dan pristnega zemskega veselja, dovoljenega razvedrila in telesnega oddiha. Brez Boga se pa onečašča Gospodov dan z nenasitnimi in nedovoljenimi zabavami. Posledica tega pa je, da prebiva nemirna vest namesto

⁶ I Tim 2, 5.

⁷ Mat 18, 20.

božjega miru v srcu, namesto da bi se človek spočil, pa se utruji in izčrpa.

Pravo posvečevanje nedelje je odločilnega pomena, da dosežemo svoj življenjski cilj. Brez posvečevanja Gospodovih dni ni pravega verskega in npravstvenega življenja. Ako človek ne posvečuje več nedelje, je v veliki nevarnosti, da kljub naravnemu hrepenenju po Bogu, ki ga je položil Stvarnik v naše srce, zaide proč od Boga v propast in prekletstvo. Zelo veliko zavisi od praznovanja nedelje! »Kakršna tvoja nedelja, takšna tvoja smrt,« pravi star pregovor.

Brez posvečene nedelje tudi življenje ni več prav človeka vredno. Papež Leon XIII. pravi v svoji okrožnici o delavskem vprašanju: »Nobena oblast ne sme in ne more nekaznovana oropati človeka njegovega dostojanstva... Nobena sila ga ne sme zadržati pri izvrševanju njegovih krščanskih dolžnosti... Dà, niti človek sam nima te pravice in oblasti, da bi se smel odpovedati tej za to potrebni prostosti in odreči pravicam, ki jih zahteva njegova narava...«⁸

Po veri posvečeni nedeljski počitek je torej za nas vse stroga dolžnost. Le najvažnejši razlogi in neodložljivi posli in opravki nas morejo veljavno opravičiti.

⁸ Delavska okrožnica 528.

V svetem pismu stare zaveze beremo o nedelji: »Ta dan ne smeš opravljati nobenega posla, ne ti, ne tvoj sin, ne tvoja hči, ne tvoj hlapec, ne tvoja dekla, ne tvoja žival.« (Ex 20, 8.)

II. Gospodov dan pri nas.

Dragi v Gospodu! Kako pa je pri nas z Gospodovim dnem? Skoroda v vseh škofijah tožijo zaradi skrunjenja in onečaščenja nedelj in praznikov. Tu in tam delajo na polju in v gozdu, zidajo hiše, težke vozove vozijo po cestah kakor ob delavnikih, v mnogih podjetjih se krši nedeljski počitek in trgovine so — pogosto brez zadostnega razloga — odprte, izvzemši v velikih mestih in onih okrajih, kjer so trgovci — gotovo ne v svojo škodo — vpeljali nedeljski počitek. Tudi tovarniški dimniki se kadijo brez potrebe, celó na sveti dan, in delo pri gradnji cest niti ob nedeljah ne preneha. Glede skrunjenja nedelje tičimo še globoko v svetovnem naziranju materializma in liberalizma.

Gotovo so tudi taki primeri, ki jih opravičujejo važni razlogi in res nujni posli; toda na splošno pa za tako nedeljsko delo ni zadostnega razloga in opravičila. V svojo sramoto si moramo priznati, da stojimo glede kršenja nedeljskega počitka med vsemi evropskimi državami precej na

prvem mestu. Misliti pa nam dá tudi to, da so one države (n. pr. Anglija in Holandska), ki strogo držé nedeljski počitek, tudi gospodarsko najmočnejše države.

Ljubljeni verniki! Poseben božji blagoslov vlada tam, kjer praznujejo nedelje in praznike, tiste pa, ki brezvestno skrunijo nedelje, dohiti prej ali slej prekletstvo božje.

Ni še dovolj, ako posvečujemo Gospodov dan le sami zase. Kolikor je v naših močeh se moramo potruditi, da bo mogel tudi delavec ali posel, naš brat v Kristusu, praznovati Gospodov dan, četudi bi se morali zaradi tega mi sami odpovedati tej ali oni udobnosti, četudi bi morali opustiti zaradi tega kako staro navado ali celó še kaj žrtvovati. K temu spada tudi to, da se delavcu zagotovi tako zvana družinska plača, ki mu omogoča, da more brez gmotnih skrbi obhajati nedelje in praznike. Tudi na tem se naj spoznajo izboljšane gospodarske razmere. Potem bo tudi izginilo iz pogodb med podjetniki in delavci vse ono, kar krši božjo zapoved s tem, da zahteva nedeljsko delo.

Če Bog celó zahteva, da ob Gospodovih dneh niti živali⁹ brez potrebe ne uporabljamo za delo,¹⁰ koliko bolj se mora tega varovati človek, da ne bi brezobzirno izkoriščal delovne moči svojega

⁹ Prim. Ex 20, 8 n.

¹⁰ Prim. Rim. kat. III, 211.

sobrata. Kdor prisili delavca ali posla, svojega brata v Kristusu, brez zadostnega razloga k nedeljskemu delu, ta ga oropa človeške in krščanske pravice; ta skruni človeško čast in mu škoduje na duši in na telesu. Neprestano delo brez nedeljskega počitka škoduje zdravju in odtuji Bogu. Skrunjenje nedelje uniči tudi vsako družinsko življenje. Kdaj naj je delovni človek prost za svojo družino, kdaj naj vzgaja svoje otroke z besedo in zgledom, če ne ob nedeljah? Nedeljsko delo ruši z družino vred tudi najvažnejšo celico človeške družbe. Nedeljsko delo moti nedeljski mir in nedeljsko veselje. Nedeljsko delo pripravlja pot za nemir in bedo boljše vizma.

Pretresljivo je vprašanje, ki ga je Bog stavil nekoč bratomorilcu: »Kajn, kje je tvoj brat?« Kaj bodo odgovorili na sodni dan vsi oni, ki so iz udobnosti, slabe navade ali iz dobičkaželjnosti na ta ali oni način prisilili delavca, brata v Kristusu, k nedeljskemu delu in mu tako škodovali na duši in telesu, kaj bodo odgovorili na vprašanje: »Kje je tvoj brat, katerega si ti primoral, da je skrunil Gospodov dan?«

Predragi v Gospodu! Zapoved o nedeljském počitku pa ne veže le vsakega posameznega kristjana. Nedeljska zapoved je tudi socialna (družabna) postava, po kateri se mora ravnati tudi vsa

javnost. Zato smo kot državljani tudi soodgovorni za to, da se ta postava izvršuje. Seveda moramo najprej sami spoštovati nedelje in se ravnati po tej zapovedi. To prepričanje, tega duha pa moramo zanesti tudi v javnost, v zastopstvo občine, dežele in države, v stanovske in strokovne zveze.

Če se bo vse to zgodilo, potem bo — tako smemo upati — to spoštovanje pred nedeljo kar najbolj koristilo naši domovini in prav kmalu bo ta duh našel svoj živ izraz tudi v postavi. S tem se bodo primerno izvedle tudi določbe konkordata, to je pogodbe med Cerkvijo in državo, in tako se bo postavila nova močna opora za rast in razvoj naše domovine. Le ljudstvo, ki še posvečuje Gospodov dan in ga z vso verno resnostjo obhaja, se sme imenovati krščansko. Spoštujemo nedeljo in božji blagoslov bo med nami.

Blagoslovi vas vsemogočni Bog, Oče in Sin in Sveti Duh. Amen.

† ADAM, knezoškof krški.

Celovec, meseca februarja 1938.

Postni red za leto 1938.

I. Splošni predpisi.

Uživanje mesa je prepovedano:

1. vse petke v letu;
2. na dan pred božičem (ves dan, tudi na sv. večer);
5. na pepelnično sredo (ves dan);
4. na veliko soboto do 11 dopoldne.

Na praznik Marijinega oznanjenja, ki ga obhajamo letos na petek, je uživanje mesnih jedi dovoljeno.

Postni dnevi, ob katerih se smemo le enkrat na dan nasititi, so:

1. na dan pred božičem (sveti večer);
2. pepelnična sreda;
5. veliki petek;
4. velika sobota do 11 dopoldne.

Priporočamo — ne pa zapovedujemo — pritrgranje (enkratno nasičenje) ob vseh delavnikih v postu in ob kvatrnih petkih.

II. Osebe, katere vežejo te določbe.

Zdržati se mesnih jedi ob zgoraj naštetih dneh je dolžan vsak katoliški kristjan, ki je dopolnil sedmo leto; pritrgati si (le enkrat na dan se nasititi) je dolžan vsak od dopolnjenega 21. leta pa do dopolnjenega 59. leta.

Uživanje mesne juhe (župe) je le na veliki petek prepovedano; poraba živalske masti in zabele (grumpe) pa je vedno dovoljena.

III. Posebne olajšave.

Vse dni razen velikega petka smejo jesti meso:

1. potniki;
2. vsi, ki so na hrani v gostilnah ali v podobnih podjetjih, gostilničarji in njih družine;
3. delavci, ki opravljajo težka telesna dela, na primer v rudnikih, kamnolomih, plavžih, soliščih in gozdovih, delavci v tovarnah in pri žetvi, delavci pri strojnih mlatilnicah, v kanalih in drugod;
4. vsi, ki so nastavljeni v javnem prometu (železnica, ladja, cestna železnica, avtomobili in zrakoplovi), prav tako vsi nastavljenci pri policiji, žandarmeriji, finančni, carinski in sodnijski straži;
5. osebe, ki so na hrani in stanovanju pri nekato-ličanih ali pa na hrani v družinah, kjer ne dajo postne jedi, ali pa kjer je kak član oproščen postne zapovedi; prav tako so izvzete družine, kjer so na hrani vojaške osebe;
6. osebe, ki se zaradi zdravljenja in oddiha nahajajo v zdraviliščih ali kopališčih, tudi njih spremstvo in posli;
7. vsi, ki morajo jesti izven doma ali pa vzamejo jed s seboj.

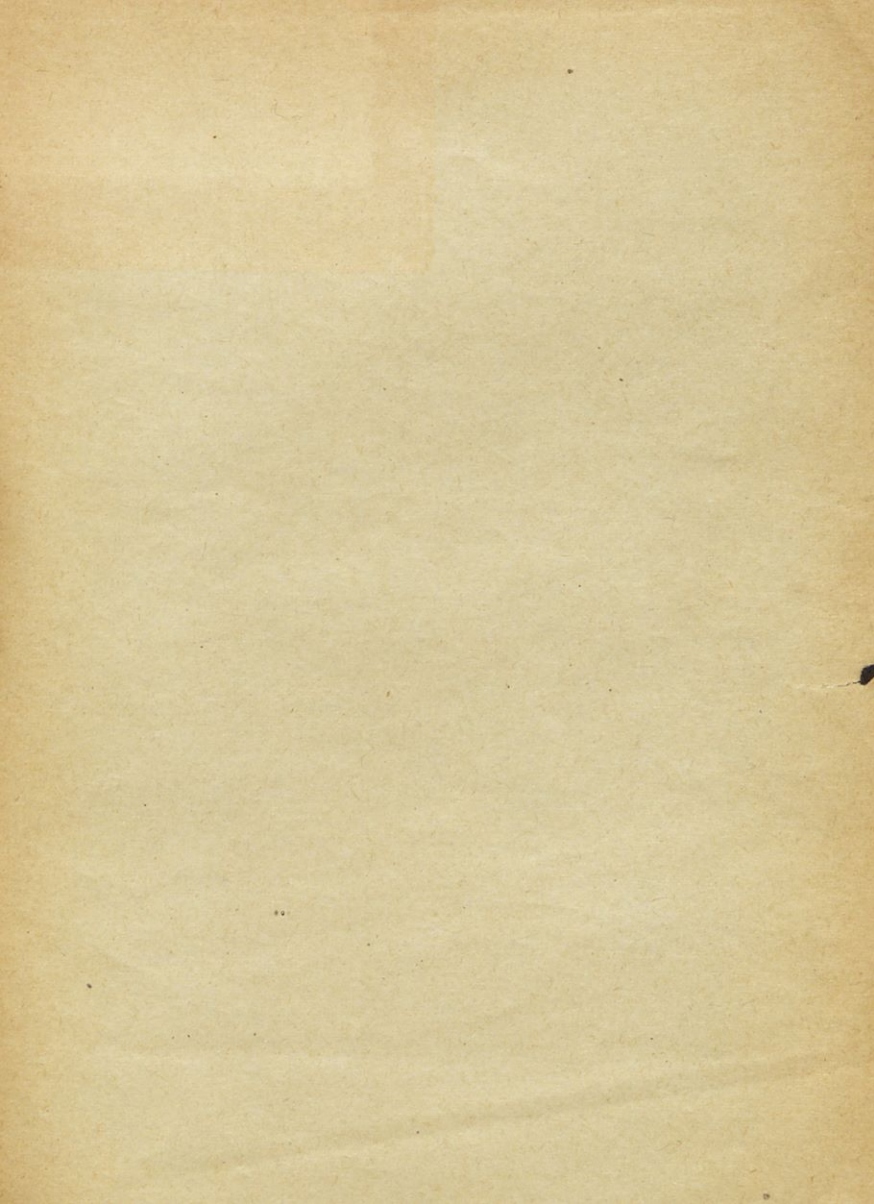
Revni, bolni, okrevajoči smejo jesti meso vse dni, tudi veliki petek, in niso dolžni pritrpati si.

V krajih (vaseh), kjer je letni semenj (Jahrmart), dan, ko je uživanje mesnih jedi prepovedano, se sme jesti meso. (To dovoljenje velja pa le za dotični kraj [vas], ne pa za vso župnijo.)

Za posebne primere more tako župnik kakor spovednik iz upravičenih razlogov posameznim osebam

in celim družinam spregledati zapoved zdržka (od mesnih jedi) in pritrganja.

Kdor se posluži teh olajšav (dispenz), naj po izrečni želji sv. očeta nadomesti opuščeni post z drugimi dobrimi deli, posebno z miloščino za uboge ali pa z darovi za semenišča.

Univerzitetna knjižnica Maribor

S

51739

000511300

COBISS ©